

Izhaja vsaki dan.

Tudi ob nedeljah in praznikih ob 5. uri. ob ponedeljkih ob 2. uri jutranje.

Posamične številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink v mnogih tovarnah v Trstu in okolici. Ljubljani, Gorici, Celju, Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, Št. Petru, Sečani, Nabrežini, Novemestu itd.

Oglase in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Uradno ure se od 2. pop. do 7. zvečer. — Cene oglaševanja 16 st. na vrsto peti; poslatno, osvetilnice, javne zabave in domači oglasi po pogodbi.

TELEFON št. 1157.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Naročnina znaša

za vse leto 34 K., pol leta 17 K., 3 mesece 6 K. — Naročbe brez dopolne naročnine se upravnice ne vrata. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18. Naročnino, oglaševanje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom.) Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik in izdajatelj lista „Edinost“: — Matilda tiskarna konarica lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18. Poštne-hranilniški račun št. 841.652.

Pisma iz Prage.

(Izvirni dopis).

Dne 10. grudnia 1905.

(Fr. Kr.—cc.) Zdi se mi potrebno, da študentem pojasnim, kakor odvidec, ki sam živim v Pragi in poznam do pičice sčanje nihanje in dejanje češkega naroda, posebno pa prebivalstva praškega: kako je moglo priti do tega, da se je navalil na Prago tako grod odium, kakor da se v njej in okolici pripravljajo revolucije: po pravem odeskem slogu.

Kadar misle na doma, so mišle dobre volje, pravi star pregovor. Naša slovenska prislovica celo pravi, da se na sveti večer največ krade — ker ni ljudi doma. Nekako tako je bilo ob praških burjah in po njih. Kadar je takšna zmešnjava, ko v narodu vse kipi in vre, ko je vse na ulicah, takrat imajo tatovi in roparji najlažji posel. To vedo dobro lopovi sami in takoj po prvih praških burjah so vse tiste temne ekzistence, ki jim je bivanje v Pragi policajsko prepo- vedano, prišle v češko prestolnico v goste. Naselili so se v V. okraju, kjer je skrivališče prostitutk in propalih elementov. Ta peti okraj je pravi uničen, kakor ga je najti le malokje. To pa zaradi tega, ker je tu ohranjenih mnogo ozkih starih zvižuganih ulic. Za par let izgine ta del, ker so že pričeli z sanacijo in podiranjem hiš. Ko- nečno pa (da v polni meri operem češko celokupnost) Praga je pomilijozsko velemesto in kakor tako ima tudi svoj »lumparski proletarijat«, kakor ga ima prav sleherni velemesto, ne izvenši niti Danaja, kjer je na stotine takozvanih »strizijev«. Pa saj imate celo pri vas v Trstu, ki je mnogo manjši od Prage, polno takšne zalege. Notice v vašem cenj. listu pregosto spominjajo o tem. Tavnem »lumparski proletarijat« ima vsako velemesto, pa če prehodimo vsi velemesta od ene končine sveta do druge: povsodi jih nahajamo. Psihološko in zgodovinsko je dokazano, da ob nemirih, je žetva za lopove! Pomislimo samo v zadnjem času na črne tolpe na Ruskem! Kaj so vse te tolpe po- ženjale pod parolo, da se bojujejo za svo- bodo?! Tako nekako je bilo v Pragi. Po- slušujoči se te ugode prilike, so pričeli ti lopovi ob nemirih po Pragi krasti in ropati. Prigodilo so se slučajni, da je prišel tak lopov, izdavič se za detektiva, v kakšno stanovanje, in je, prigrabil stanovalce za revolucijonarce, začel svoje orgije. Dogodilo so se tudi poulični napadi. Policija je prišla seveda temu na sled in ta policija, ki je vlad svojo barbarskega nastopa dne 4., 5. listopada izgubila svo avtoriteto, se je hotela ob tej priliki rehabilitirati. Nakrat se je gleslo po Pragi: borilci za vseobčno vo- lilno pravico so začeli ropati, oni si pred-

stavljajo državljansko enakost v tem, da jemljejo onim, ki imajo več itd. To je bil izborna načrt policije. Da so ta dejanja res počenjali soo. demokrati ali narodni socialis- ti, bi padel nanje strašanski odium. Govorilo bi se: češki narod umeva pod volilno pravico ropanje! In to bi bila najboljša voda na reakcionarni mlin; ki bi pogoltaila devi- ško veličanstvo volilnega gibanja. Češki po- slane in volilni krogi delavskih strank so hitro pregledali to smrtno-nevarno zanjko volilnega gibanja in so ob pravem času poučili vse vrste naroda, da s takimi propa- limi individui nimajo ničesar skupnega.

Tu se vidi, kakše intrige se pletejo proti volilni pravici, samo da bi se na češki narod zvalil odium, da je narod roparjev in da ni srel za volilno pravico. To je bil deloma tudi povod tej ogromni mobilizaciji. Ali viteški narod češki, tlačen in zaničevan, ki se mu po vsej sili hoče prisiliti na čelo obilnejše roparstva in s tem uskratiti njegova najsvetejša pravica ter tako onemogočiti njegov vzvišeni boj: ta narod je junško prestal tudi to težko iskušnjo. Sinovi na- roda, ki so imeli Husa in Žižko za svoje pradede, ne odstopajo ni za korak in bodo z usmehom stopali naprej po trajni poti, dokler jim ne zasije zarja zmage! Nazdar češki sokole! »Spatky ani krok, stale ku předu!«

Boj za slovenske matrike.

(Zvršetak.)

Sicer pa mi je svetoval Prevzvišeni, da naj grem s svojim otrokom v kako slovensko župnijo na Kranjsko ali Štajarsko, kjer se lahko slovenski vkož, g. župnik predmetne župnije sv. Lovreca mi prav rad da dovo- ljenje. Jaz sem ostal pri svojem mnenju, da si priborim svojo narodno pravico drugim potom, tamreč, da nastopim pritožbeno pot na deželno vlado in ministerstvo notranjih stvari, kajti trdno upam, da se mi mora ugoditi, dasiravno je v resnici e. k. avstrijska pravica bolj luknjasta, nego najraztrga- nejši žep najrevnejšega berača.

Ako je torej knezoškofjski ordinariat vedno pripravljen, ugoditi slovenski zahtevi po enakopravnosti z Nemci, seveda, ako je v to privolila tudi e. k. vlada, potem nam je pač pot popolnoma jasno načrtana. Edni pomislek na varj stvari bi bil le ta, da nam bo visoka e. k. vlada tudi citirala sv. Pavla, ko pojde za naše pravice. Pripravljeni semo biti na ravno iste razloge, češ, da naj nikar ne hujskamo, naj nikar ne zahtevamo pravice, katera bi bile morda ne- ljube našim nasprotnikom itd. In tako bi postala naša, po členu 19. državnega osnov- nega zakona, nam zajamčena pravica

sopet — summa injuria (t. j. najvišja krivica) nasproti našim dobrim nemško-nacijalnim prijateljem, kajti to bi bilo vendar »moteње — njihove posesti«.

Pa si pomagaj, ubogi Slovenec, če si moreš! Ako zahtevaš, kar ti gre po božjem in človeškem zakonu, potem delaš krivico ako pa ne zahtevaš, kar ti gre, te potlačijo in ugonoba drugi, to se pravi, valed svoje mlačnosti tlačiš in ugonobljaš se sam, samo- morilec si in nič manjši sločinec, nego če ubijaš drugega! Misli si še zraven naklonje- nost vseh mogočih oblasti in potem pojdi — k zdravniku za umobolac, kajti zadnji čas je že.

Zgoraj omenjeni dejanski slučaj nam morda vendarle nekoliko pojasni to zamotano zadevo, ki so nam jo zamotali drugi. Vse- kako se takoj vložijo pritožba na e. k. drž. vlado, oziroma na e. k. ministerstvo notranjih stvari. Naj že potem izpade stvar kakor hoče: zadaja instanca, upravno sodišče, bo moralo varovati nedotakljivost državnih te- meljnih zakonov, in če ne prej, dobi tu pravica svoje mesto. Obenem bo pa tudi s tem slučajem rešena vsa zadeva, kajti, ako se pravica priznava le enemu, se ne more več krivica obdržati nasproti stotščem. Na vsak način pa je naša neupogljiva volja, da vztrajamo na našem začetem delu in ne odnehamo prej, dokler ne dosežemo svojih neop- rekljivih pravic!

C. kr. višja gimnazija v Novemestu.

III.

Komur ni znano, pod kakimi razmerami je svoj čas navstalo to pčabljevo in ž. iz- začetka vseh začetkov svoj namen zgrešujoče posloplje, ta nima niti pojma, v kakem zares — kakor vlada sama trdi — sramotnem stanu se nahaja danes isto po skoro dvestoletnem obstanku. Vsa ta nesrečna stavba je bila že neštokrat pre- in dozidana in zato bi za- stonj iakal na njej tehnične pravilnosti tudi starega stavbeništva. O novejšem, ali celo modernem slogu: o tem seveda niti na zu- naj ne mora biti govora. Saj je že sprednji zid izlasi na strani pred frančškanško cer- kvijo, tako defekten, zamazan in razdrapan, kakor more biti le razsula bajta kakoga pro- palega dolenskega kočarja ne pa gimnazijsko posloplje, ki nosi pozorno svoje cesarsko in kraljevo ime.

Ali vse to je le senca v primeri z ne- tranjostjo. Tačih zaduhlih in smradljivih po- sloplj je menda še nekaj v starem mestu v Trstu. Zaradi tesnobe, mračnosti in — kar je glavno — smrada na ozkih in tesnih hod- nikih, komaj 1-4—1-6 m širokih, je to po- sloplje kakor šolska zgradba, naravnost neza- slišan škandal.

Od kodi pa ta popetrantni smrad po ozkih hodnikih, a ker so vrata posamičnih razredov silno razdrapana: tudi po prostorih, kjer posedava naša ukaželjna mladina?! O tem bomo govorili obširneje, ko preidemo k zanimivi zgodovini postanka tega poslopja. Za danes si oglejmo še notranjščino samo! Do- šim so hodniki, kakor sem gori omenil, ko- maj 1 in pol m široki, merijo stopajice obeh nastropij komaj le 1-3 m širine. Svetloba učnih razredov znaša 2-95 m, le po nekate- rih razredih do 3-45. Torej ne odgovarja prva mera niti za navadne privatne sobane, za gorske bajte predpisane višočine. Že za viso- čino učnih prostorov navadnih ljudskih šol tam kje na kmetih, kjer je zrak čist in ne- pokvarjen, je predpisana minimalna višočina 3-05 m. Svetlobni prostor oken znaša 1-00 × 1-04, do 1-00 × 1-75 m in stoji v so- razmerju z veličino tal na $\frac{1}{6}$, da čisto le na $\frac{1}{11}$. Predpisano pa je to razmerje s številkami $\frac{1}{6}$ do $\frac{1}{11}$. Stranišče je ločeno od hodnika, oziroma od prvih bližnjih razredov, le po prostoru, oddaljenem komaj 97 cm. Glavno zidovje pri tleh je prepojeno ple- snjive vlage. Iz tega zidovja izhlapava po- sebnost v zimskem času nezdrav duh, ki je združen s še neznošnim smradom stranišč, preveva učne sobe, v katerih je večjih prenatlačeno število učeče se mladine. Po razredih se nabirata večjih cestni prah in blato kar v kupih.

Da se ne spuščamo še dalje globlje v nedostatke, katerih je — če smemo vsrjeti raznim pritožbam nekdanjih dijakov — po- največ kriva tudi šolska uprava sama, naj v zaključek za danes na kratko ovržemo še na kratko nekam prezirljivo irenčno opazko našega dišnega naučnega ministra: „...zumal auch die relativ geringe Frequenz der Anstalt die Inaugurierung einer mit so bedeutenden den Staatsschatz treffenden Kosten verbundenen Neubausction unter den gegenwärtigen ungünstigen (!!) Verhältnissen, nicht gerechtfertigt erscheinen liess«....

Tu se vidi, kako izborni je poučeno naše naučno ministerstvo, o podrejenh mu avstrijskih gimnazijah!! Kajti že temeljem raznih, v naglici zbranih raznih podatkov o drugih avstrijskih gimnazijah, konstatiralo se je — v protislovju z ministrskim zatrjeva- njem — da je v naši ljubi Avstriji 50, reci petdeset viših državnih gimnazijev, ki so povprečno veliko slabše obiskovani, nego je novomeški, pa vendar je zanj država našla denarja »aus seinem Staatsschatz«. Novome- ška gimnazija ima povprečno 240—250 učencev in zavzema med 51 drugimi gi- mnazijami 4. mesto, oziroma — upoštevaje sedanje šolsko leto — 3. mesto. Na 51 drugih gimnazijah nahajamo le povprečno št-

PODLISTEK.

Prokletstvo.

zgodovinski roman Avgusta Šenoe. — Nadaljeval in dovršil I. E. Tomič.

Preve M. O.—A.

Nemo je poslušala Angelija, nema Bari- slav in škof; no, ko so skozi blagi nočni mir odmevali zadnji glasovi pesmi:

»Sve u slavu Andij.

Barislavu

klonila je deklica na kolena ter se, pokrivši si z rokama obraz, spustila na glasev jok.

— Kaj mi pevate, ko se mi je jokati? Čemu me slavite, ko bi se raje pogreznila v črno zemljo? Čemu kopljete po mojem ne- srečnem arcu, polnem ljubezai, ki je ranjeno stokratno. Strie! Strie! Kaj ste storili? Glej, tu stoji dva koraka od mene! Moj je in ni moj! Kaj ste storili da ste to usodo našino navezali na slabo srečo nesrečne do- movine?! Moja nada vene, moja sreča ginava, samo ljubezen stoji kakor pohleven

eveten popek, ki čaka solaca, ki naj mu raz- vije dehteča krila.

— Potrpi, hčerka moja, je vzdahnil Pavel, privzdignivši deklico, in vroča colza je kanila iz njegovega očesa na Angelijino čelo, potrpi hčerka moja, odrešenje je blizo. Zatam je mahnil mladeniču: Barislav, čas je! Strie te čaka, ki mu imaš nositi važne glasove.

Barislav je pobledel, priskočil k deklici; ne da bi jo pogledal, jej je poljubil roko in v hipu je izginol med gostim vejevjem parka — Angelijina glava pa je klonila na šk fiva prsa. Tužno je pogledal Pavel proti nebu in šepnil:

— Zvezde ve zlate! Recite mi, je-li Hrvatovo plemo rojeno samo za nesrečo večno?!

XXXVII.

Južno od otoka Krka leži sredi sinjega morja otočič. Prvič ki je viden iz mesta Sanja. Na Krku je vasi, ljudij, logičev, dela in sadu. Ta blagoslov sicer ni pokrtil vsuga otoka, ampak se je na dobršem prostoru sivil goli grič. Na Prviču pa vsega tega ni bilo, vsaj človeške duše ne, človeškega biva- lišča ni bilo. Rastlinje je tu potisneno v nizko

grmovje; in tudi tužna travica in tužni cvetlič so komaj dvigali plahе glavice svoje. Najbolj se je plazil po sivem in črnem kamenu dehteči kuš (žajbelj). Semkaj so imeli kriški kmetje privajati svojo živino na pašo in so prihajali tudi ribariti. Milo je šumelo valovje okolo hratskega otočja v poletni ali rani jesenski čas, a morska planjava je ležala kakor blesteče olje, kakor ogledalo, v kate- rem se zrcali lepa, ali nesrečna hrvatska zemlja. Nu, ko prihaja kasna jesen okolo Vseh svetih, ko je pritisnil mraz, a celo tudi v prvih časih kitne spomladi, besni burja, ki brije kakor britev, grmi kakor grom, kopje morje kakor lopata zemljo, in meče vato pod nebo kakor orač seme po polju.

Tadi danes je besnela burja okolo Krka in Prviča. Bila je to noč desetega dne pred Božičem 1390. Burja je metala ob mesečini srebrno peno in tulila v sto divjih glasovih. To ni vreme, da bi odtiskal ladjo od kraja, da bi prijemal sa veslo. Pa naj ti je tudi barka močna, naj so jej rebra iz železa, pre- vrnila bi jo vendar besna burja, kakor se obrača dlan. Jader ne smeš razviti, v hipu ne bi ostalo od njih nego krpa, a kje so

tiste močne roke, ki bi znale krmilo obra- čati sredi tega besnila, ki bi mogle ladjo z veslom potiskati v smeri krmilarja. In ven- dar, čudo nezasišano, je od otoka Rabaška- kala proti Prviču po valovih nevelika latijca, a njej je bilo do pet človeških glav. Krmil- lar je sedel kakor prikovan, a dvoje vesla- čev se je zgibalo in pripogibalo kakor kla- divo v zvonu. Slabi les je skakal in se vrtel po besni vodi kakor orehova lupina in slana pljuska za pljusko je obsuvala sedaj pa sedaj te vražje potaške, ki so v resnici stavili svoje glave v nevarnost.

— Nismo dobro pogodili, je rekel stareji človek, sedeči sredi ladje, da tako pojemo po morju to ni drugega, nego boriti se za svoje življenje s smrtjo.

— E, ne boj se, striček, je odgovoril mlaji potnik, sedeči nasproti njemu, tu ti je Prvič, naš cilj, kaj čiš ko je danes čas. Sedaj bomo na suhem.

— A če Ivan ne pride?

— Pride gotovo je rekel mlaji. Ko sem ga v Sanju privabil na dogovor, obljubil je, da pride. Ali samo takrat, je rekel, ali prav gotovo pridem na Prvič, če bi se prav imel porušiti svet. (Pride še.)

vilo 208. Pet gimnazijev ima celo le po 170 dijakov.

Že iz teh površnih podatkov je razvidno za nas Slovence žalostno dejstvo, kako slabo je poučen naš naučni minister, kadar ga slovenski ratiranci živeli spominja — na dolžnost vlade, da je za vseh enako skrbna in enako pravična, te najviše ustavne dolžnosti: vsem narodom enake pravice in enake dolžnosti.

Avstrijska poslanska zbornica.

Dunaj 18. Zbornica je v sprejela rujni predlog glede povišanja manipulacijskih pristojbin.

Zbornica je nato razpravljala nujni predlog vsenemcev, naj se vse predloge, ki se nanašajo na izboljšanje poljedelstva, izroči poljedelskemu odseku. Sklenilo se je, da se predloge izroči odseku in da se pozove vlado, naj jim prej svoje predloge predloži zbornici. Ko je zbornica rešila v isto predlogov glede olajšanja bade je podpredsednik zaključil sejo ter voščil ministrom in poslancem veselo božične praznike in srečno novo leto.

Dogodki na Ogrskem.

Današnji dan je imel postati na Ogrskem kritičen dan prve vrste. Danes se kaže zopet ogrsko-hrvatski skupni parlament. Vse izjave, ki so prihajale iz tabora koalicije, so kazale na to, da hoče ta dan koalicija — to je: večina parlamenta — razviti zastavo očitnega upora proti kroni. Računalo se je skoro kakor z gotovim dejstvom, da parlament ne vzame na znanje kraljevega reskripta, s katerim se odgoda zopet posvetovanja zbornice, marveč da bo zbornica zbirala dalje vzlic kraljevemu reskriptu. To bi bil dogodek, ki bi imel na sebi vse znake očitne revolucije proti kroni.

Tako je kipel in vrvelo v koaliciji pred nekoliko časa. Ali kakr so se primikali dnevi sestanka zbornice, tako je koalicija prilivala po nekoliko vode v šumeče čaše svoje, dokler ni prišel iz Ogrske glas, da se koalicija dne 19. decembra omeji le na formalen protest, sicer pa vzame eventualni kraljevi reskript na znanje in se razidejo poslanci. Potem so prišla posredovanja Lukaseva in Szellova, ki — kakor vse kaže — niso ostala brezuspešna, kajti ugledala so menda pot novim pogajanjem. Zatrja se sedaj vsaj od raznih strani, da je toliko na strani koalicije tendencija mirnejša in spravljivejša, kolikor da je tudi na strani krone odlično volja za to, da se najde podlaga za sestavo nove vlade iz vrst koalicije. Vse te vesti nahajajo potrdila v okolnosti, da je dne 17. t. m. v seji izvrševalnega odbora koalicije nje predsednik Košut sam prijavil, da je po inicijativi bivšega finančnega ministra Lukasa stopil s tem poslednjim v pogajanja za »časno rešitev« krize. Košut je sicer zatrjal, da so bili ti razgovori le privatne naravi in da niso nič spremenili na situaciji, ali fakt, da se je vodja koalicije sploh spustil v te razgovore, si vendar ne smemo tolmčiti tako, da vojvotinstvo v koaliciji ni več tako silna, kakor je bila še pred nekoliko časa. Na tem domnevanju ne spremeni nič dejstvo, da mnogi govorniki v seji izvrševalnega odbora niso bili zadovoljni s tem, da so se začela pogajanja. Po tej nezadovoljnosti bi si mogli tudi misliti, da v koaliciji niso več tako zločini v naziranju o taktiki, ki jo ima na deljavati koalicija. Današnjega sestanka ogrsko-hrvatske zbornice v Pešti pričakuje sicer ves politički svet z največjim zanimanjem, ali — ako ne pride kaj nenadnega in nepričakovnega — takih senzacij in erupcij strasti, kakor se je mislilo še nedavno temu, bržkone ne bo.

Drobne politične vesti.

Skupno finančno ministerstvo. Na včerajšnji seji poslanske zbornice so posl. Berks in tovariši, kakor javljajo z Dunaja interpellirali vlado, je li res, da se sedež skupnega finančnega ministerstva prenese v Budimpešto. Interpelacija zahteva za ta slučaj, da naj se uprava Bosne in Hercegovine loči od skupnega finančnega ministerstva ter da naj tudi dvorani komorni arhiv ostane na Dunaju.

Domače vesti.

Gg. sotrudnikom. V zadnji čas se zopet jako množijo slučajji, da naši sotrudniki pošljejo svoje spise ali na obe strani papirja, ali pa s svinčnikom in to še jako blidem.

Vrhu tega je čisto pisava tako vibrava, da je komaj čitljiva. Opozarjamo še enkrat, da je to za stavce iz tiskarsko tehničnih ozirov čisto v neprimoliki, ako je papir popisan na obeh straneh. Naravnost mučno pa je za stavca, ki dela po noči, torej pri luči, ako je pisava previhrava, izlasi pa če je rokopis pisan z blehim svinčnikom. Iz obzirnosti do stavcev je v našem uredništvu navada, da se vsi taki rokopisi prepisujejo s črnilom. Ali s drugimi besedami: gg. sotrudniki nam nalagajo polno nepotrebnega dela. Ponavljamo torej iskreno prošnjo do gg. sotrudnikov, naj izvole pisati samo na eni strani papirja in s črnilom.

Pravi dan nesreče je bila minola nedelja za moša, ki se ni čutil le voditelja italijanske gospodovalne stranke, ampak diktatorja v Trstu, ki je izdajal svoja povelja s avtokratsko brezobzirnostjo. Pred par leti še se je res »ves Trst« (italijanski seveda) brez vsacega prigovora in brez — vsake rassodnosti pokoril njegovim diktatom in kar smo izlasi mi Slovenci tekem sadajih let pretrpeli krivice in nasilja toliko od strani sovražne nam italijanske gospodovalne stranke, kolikor tudi od takozvane ulice: vse to moramo mirnim srecem zapisati na račun Veneziancve diktature!

V nedeljo pa se je zgodilo na shodu, ki so ga sklicali somišljeniki tega moša, da dr. Venezian ne le ni mogel priti do besede, ampak da sta morala on in njegova stranka prestopiti najhuje napade in zasramovanja. Vsaki poskus v obrambo Veneziana, ki je hotel govoriti na »antiklerikalnem shodu« je bil popolnoma brezuspešen in je le vlivlval olje v plamen razdraženosti množice, natlačene v gledališču. To je hudo še posebej zato, ker je prišlo tako naglo. Preobrat je naravnost fenomenalen. Mi pa ne bi bili ljudje s človeškimi slabostmi, ampak morali bi biti angelji, ako ne bi v tem hipu občutili nekaj kakor... zadoščenje. A to gotovo ne iz kake osebné animoznosti do gospoda dra. Veneziana, marveč zato, ker vidimo na tem izgledu, kako vendarle prihaja tudi za najhuje nasilje... črni petek, kar more biti le v tolažbo vsem šibkim in tlačnim.

Ob tej priliki pa se spominjamo — in res ne moremo samolčati tega — kako se je neki list na Kranjskem zadržal na tržaške Slovence, ker na velikem shodu, sklicanem po narodno radikalnem dijaštvu, niso dali dalje govoriti socijalističnemu govorniku. Na adresu dotičnega lista bodi naglašeno, da so bili v nedeljo socijalni demokrati, ki niso dovolili dru. Venezianu besede. O tem pa je še upoštevati razliko, da je na našem shodu dotični govornik vehementno napadal narodno stranko, kateri so pripadali malone vsi udeleženci shoda, in da so ga ti še le med govorom zaustavili, dočim je hotel Venezian minolo nedeljo govoriti za stvar, s katero socijalni demokrati simpatizirajo — v protiklerikalnem smislu —, a da mu niso dovolili niti toliko, da bi bil sploh zašel govoriti!! Radovedni smo, kaj poreče sedaj dotični kranjski — naš list?!

Sprememba v slovenskem novinarstvu. — V Mariboru izhajajoča »Süddeutsche Presse« preneha z novim letom. Ta list je nemško pisano glasilo za slovenske interese. Na njega mesto stopi drug tudi v nemškem jeziku pisan list, ki pa bo pogostejše izhajal. »Süddeutsche Presse« je izhajala po dvakrat na teden.

O za avstrijska birokracija!! V Ptuj na Štajerskem imajo župana, ki je velik Nemec vzlic svojemu nemškemu imenu. To je fanatik najhuje vrste, čemur se pa ne bomo čudili, ako se spominjamo, da so bili janičarji vsikdar bolj krvoločni, nego Turki sami. Njegovo narodno besenje je toliko, da je začelo predsedati že tudi večini nemškega ali nemškotarskega meščanstva in vse si želi, da bi prišel na mesto župana mirnejši, treznejši in — dostojnejši človek! To meščanstvo je odpisalo tudi že več pritožb na namestništvo proti temu županu. Ali želja meščanstva težko da bi se izpolnila, ker so e. kr. državni uradniki tisti, ki jim je tak župan ravno prav. To je: e. kr. uradniki so tisti, ki hočejo imeti župana, ki sovraži Slovence in besni proti njim!! C. k. državni uradniki so, ki nočejo, da bi se duhovito pomirili! C. k. državni uradniki so, ki hočejo, da se duhovito razpaljejo in da so narodni boji v permanenti. V ta namen terorizirajo ptujsko meščanstvo v prilog žu-

panu Oraiku, temu najstrupenejšemu sovražniku Slovencev.

Tako so nedavno temu sklicali »shod volilcev«, na katerem je e. k. okrajni sodnik Glas izrekal »popolno zaupanje« tu gori večkrat — nepohvaljenemu županu. Shod pa je bil jako slabo obiskan, tako, da so imeli na njem veliko večino — e. k. državni uradniki!

Smo pač v Avstriji!

Narodni rada česká (narodni svet češki) pozivlja slehernega Čeha, da prigodom Božiča iz Novega leta vsako pošiljatev, pismo, voščilo, pozdrav opremi z »Narodnim kolekom«!

Tako Čehi. A mi? Stali naši dve šolski »Družbi« nam Slovincem in Hrvatom manje mili? Manje podpore potrebni ali vredni? Le po en sam novič potrošimo za naš »Narodni kolek« na vsak list, ki ga dajamo iz rok, in kolikega vspeha bo v prid našim sircem?! Vedno redkeje se opaža naš »Narodni kolek«; čas je, da se ga zopet spomnimo in prilepljamo sedaj kakor viden znak, da se zavedamo svojega rodu in da hočemo »skrbeti zanj! Koleke prodajajo: kavarna »Balkan«, uprava »Edinosti«, g. Jedlowski itd.

Pogled po Sežani!... (Dopis). — Leto mineva za letom. Prihaja jesen, prihaja zima, mineva jesen, mineva zima. Burja, tista znamenita kraška burja, brije nam mimo ušes, peva joča svojo monotono pesem: »od severa na jug«.

Sežana poltu tako živahna, bujna, peštra, preplavljena s ptujim elementom, ki išče v njej »čsteja, kraškega zraka«, ta Sežana postaja v jeseni tiha, po zimi pa spi. Spi spanje pravičnega...

Domačini se porazdeljujejo po gostilnah, kjer sami vase zamišljeni in zaljubljeni »kvartirčkajo«, ali pa dremeje »kvartajo«. Tu pa tam prileze »očenčurjen možič« preko ceste in burja ga zanese domov... sam ne ve, kedaj.

Srednji sloji pa se zbirajo tu pa tam v tej ali oni prijetno zakurjeni sobi dobro obiskovanih gostiln in na njih dnevnem redu je — zabavljanje nad dolgočasnim življenjem v »prijetni Sežani«.

S precejšnjim trebuhom oborožen oglasi se jedec:

»Žvljenja ni v Sežani, pa ga ni!«

»Res je tako!« mu pritrdijo vsi.

Le jeden je med njimi, ki mu že preda tako javkanje.

»Dragi moj«, pravi, »kaj ti tarnali, saj smo sami krivi, če ga ni. Dvignimo se! Pričimo s delom, z dejanjem! Ne držimo rok križem, zdramimo se narodno, začnimo zavedati se svoje dolžnosti, na katero nas veče narod! Ali ni sramota to za Sežano, da se nikdo ne gan, da se nikdo ne vzbudi iz narodnega mrtvila. Velika vas, »metropola« zvana, pa spi! In mi spimo z njo. Kje je življenje v naših družtvih, katerih imamo (ako se ne motimo) 13?! Povejte mi, dragi, se li more reči o društvu »Cgnjegasmem«, da živi? Ne! Ono le »žvotari!« »Zorislava«, mlado društvo, namesto da bi bilo v diko in ponos in čast vsem nam, že zdaj spi! To je mrtvo-rojeno dete! »Uradniška čitalnica«, ali je morda naša? Je-li v njej res kaj pravega narodnega življenja? Je-li priredila že celih 5 let kako najmanjšo zabavo, ples, ali celo veselico?! Ne! O moški podružnici sv. Cirila in Metodija pa niti govora ni. Že lepo vrsto let sem v domači vasi, a bogme, še zdaj ne vem, kdo je predsednik! Žalostno, a resnično! Jedina ženska podružnica sv. Cirila in Metodija nam je do zdaj vsako leto priredila po svojih močeh kak zabaven večer; letos pa morda še ta izostane. Še, prijatelji, bi vam lahko našteval greh za grehom, ki jih zakrivljamo dan na dan sami mi. Ko nam je zaprtela ptujčeva pest, tedaj se vzdramljamo in vpijemo, kaka krivica se nam godi. Prav bi nam bilo, ako bi nas bačili tudi iz cerkve, saj sami se ne zganemo. Prašal bi Sežance, kaj počnejo sedaj, ko jim je prevzvišeni vladika, nemški Nagl, prepovedal slovensko petje v cerkvi? Ali se mu uprejo? Ali puste to kar preko ram? Upam vendar, da ne. Pokažimo Sežančani, da smo vredni svojega slovenskega imena! Z dejanji dokažimo, da je naš okraj res slovenski. (Zvršček pride).

Nevročljive poštné pošiljatev. C. k. poštno in brzojavno ravateljstvo nam je dopisalo seznam onih priporočenih in navadnih nevročljivih poštnih pošiljatev, ki so bile meacea novembra 1905 odprte v oddelku za nevročljive poštné pošiljatev in ki so njih

odpošiljatelji neznani. Ta seznam bo priobčen v polnem obsegu v tukajšnjem uradnem listu.

Potres v Zagrebu. Kakor poročajo iz Zagreba je bil včeraj malo pred eno uro z utrjaj najmočnejši potresni sunek od leta 1880. Maogo stvari je padlo na tla, nekatere h še so dobile razpokline. Potem so se lažji potresni sunki še štirikrat ponovili.

Potresne sunke so čutili včeraj tudi v Kozjem na Štajerskem, v nedeljo jutraj pa po Dolenjskem. Sunke je spremljalo podzemsko bobnenje.

Krvav poboj med cigani. Minolega torka je v vasi Karšat blizu Buj navstal grozen poboj med dvema plemenoma ciganov zbog stare mržnje. Istrsko pleme cigana Lšvakoviči, ki šteje 17 členov, moških, ženskih in otrok, je navalilo po noči iznenada na jamo, imenovano »Vardica«, v kateri se je bilo nastanilo hrvatsko pleme cigana Hudo-roviči. Napad je bil toli silen, da so bili napadeni grozno potolčeni in izdelani. Neki starec 60 let in neka ciganka sta ostala skoro mrtva, mnogo drugih pa je težko ranjenih. Orožnikom se je komaj posrečilo ujeti deseterico napadaleev, dočim niso mogli še dosedaj dobiti onega najhujega, ki je rabil sekuro.

O nesreči z avtomobilom. Avtomobil, s katerim se je pripetila blizu Štorij nesreča, o kateri smo na kratko in površno menili že včeraj, ni bil Pollackov, ampak Cufodontijev. Cufodonti se je v nedeljo jutraj odpeljal z avtomobilom v Sežano, da gre na lov. Avtomobil je vodil, kakor chauffeur, 32 letni kovač Rudolf Divacca. Prišedši v Sežano, je dal g. Cufodonti vstaviti pred hotelom pri »Treh kronah«. V tem hotelu je dal shraniti avtomobil v rimeso. Ta hotel ima 2 rimesi: prva je odprta, a druga je zaprta z vrati. Cufodonti je dal shraniti svoj avtomobil v to poslednjo, in to sicer radi tega, ker prejšnjo nedeljo je bil njegov chauffeur Divacca izgrabil dejstvo, da je bil on pustil avtomobil v prvi rimesi, v to, da je šel z avtomobilom voziti po cesti v njegovi, Cufodontija, odsotnosti. Dal je torej shraniti avtomobil in zabičavši chauffurja, da ne sme z avtomobilom nikamor, je njega pustil v Sežani, a sam je odšel na lov.

No, chauffeur si vendar ni mogel kaj, da bi se šel voziti z avtomobilom. Vzel je avtomobil iz rimese in šel z njim najprej v Štorje, a iz Štorij v Senožče. Seboj je pa vzel iz Sežane tramvayskega kočijaža Jerneja Štok-a, ki je bil pripeljal s kočijo nekega gospoda na lov, in pa strežaja polkovnika vit. Weguerja, poveljnika 97. pehotnega polka, imenom Ivan Melec. V Štorijah je pa prisedel k njim še tamšnji krčmar Ivan Majeen.

Vračavši se iz Senožč proti Sežani je pa avtomobil zadel v telegrafni drog ob cesti. Drog je — popolnoma izdrt iz zemlje — odkrčel v vis, avtomobil se je razletel, a oni štirje, ki so v njem sedeli, so zleteli iz njega za kakih deset korakov daleč. Eden njih — ne dva, kakor vam je bilo včeraj napačno sporočeno — je obležal takoj mrtve na tleh; ta je bil Ivan Melec, strežaj polkovnika vit. Wagnerja. Štok in Majeen sta bila oba precej težko ranjena, a Divacca se je tako prestrašil, da je onemel. On in Štok sta prestrašena pobegnila z mesta nesreče. Štok je preko gozdov prišel do mesta in se dal potem z izvoščekom odpeljati na svoje stanovanje, ki je v hiši šte. 1 v ulici Bonomo, kamor je bil ob 11. uri zvečer pozvan k njemu zdravnik se zdravniške postaje. Malo pred 7. uro zvečer je bil pa zdravnik pozvan na Opčine, kjer so našli chauffurja Rudolfa Divacca. Zdravnik ga je moral dati zvezati, da so ga potem odnesli v mestno bolnišnico. Tekom noči se je nesrečni vendar toliko umiril, da je zapisal na kos papirja svoje ime in pa da je v hipu nesreče vozil z brzino 45 kilometrov na uro. Tekom vsake včerajšnjega dneva ni mogel spregovoriti, vendar gojijo zdravniki nado, da se mu govorica povrne.

Krčmar Majeen pa ni bil posebej žko ranjen.

Društvene vesti in zabave.

Silvestrov večer. Opozarjamo glavno občinstvo na letošnji Silvestrov večer, ki ga priredita »Sokol« in »Dramatično društvo« skupaj v veliki dvorani »Narodnega doma« v Trstu. — Podrobnosti objavimo pravočasno.

Podružnica družbe sv. Cirila in Metodija na Greti priredi v nedeljo, dne 24.

Sprejema vloge: na knjižice po 3 1/2 % obresti, na tekoči račun po 3 1/2 % obresti z odpovedjo 8 dni, na žiro račun 3 1/2 % brez odpovedi do K 40.000, za večje zneske pa se je treba glede odpovedi sporazumeti.

Vse vloge se potrdijo v tozadevnih knjižicah.

Izdaja nakaznice na vsa glasila tržišča monarhije in inozemstva in dovoljuje kredit proti dokumentom ukrcanja.

„JADRANSKA BANKA“ v TRSTU.

ulica Nicoló Macchiavelli 26.

eskomptuje menice, daje predujme na vrednostne papirje kakor tudi na blago, ležeče v javnih skladiščih.

Preskrbuje vsa borzna naročila najhitreje in najvestneje pod kulantnimi pogoji.

Kupuje in prodaja vrednostne papirje vsake vrste, devize, inozemski zlati in srebrni denar ter bankovce, vnovčuje kupone in izžrebane vrednostne papirje pod najugodnejšimi pogoji.

Posreduje in konvertira hipoteke pri prvih hipoteknih zavodih pod najugodnejšimi cenami.

MALA OZNANILA.

V novi prodajalnici Jostvini in klenjal Petra Feltrini v ulici Giulia št. 76 je dobili vsakovrstne stvari: karto, žito, trst, (najboljše), sladkor, tiskano in levo moko, naravno maslo, mleko, jedilno olje, prve vrste po 25 nov. — Blago vedno sveže.

Podpisani priporoča svojo **NOVO PEKARNO IN SLADČIČARNO** pri Sv. Jakobu (ulica 18 (zraven st. šole)). Vedno svež kruh. Pošiljanje na dom. Sprejema naročila in domači kruh v pecivo. Postrežba točna. **Benedikt Suban**

MIRODILNICA
Henrik Bonetta
ul. Carradori 18 (vagal Goppa)

Specializirana na vseh in medicinskih drog, karto, pokosi, lakot, škot, čipčip, naravnega in parfumsnega mila, petroleja, spirita (Basta) na gorila. — Barvilo za čiščenje vina.

Nizke cene.
Prodaja na debelo in drobno

Iv. Kopač
svečar v Gorici
priporoča priznane najboljše in najcenejše **voščene sveče**.
Cenik brezplačno in franko.

Stavbinski material

kakor korce, vsakovrstno opeko, pesek, apno, živo in ugašeno, se dobiva po najnižjih cenah, da se ni bati konkurence, pri trdki

Belli & Corsi
ulica Economu št. 12 (stari mlin).

Najkvalitetnejša točilna darila so **SINGERJEVI** SIVALNI STROJI.

ORIGINALNI SINGER SIVALNI STROJ

Vkupi se jih le v onih prodajalnicah, koje imajo to napisno tablo nad vratmi:

SINGER & Co. akc. družba za sivalne stroje.
TRST — CORSO 34 — TRST

ANTON SKERL

mehanič, zapriseženi zvedenec.
Trst - Carlo Goldonijev trg 11. - Trst.
Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puch“

Napeljava in zaloga električnih zvočnikov. Izključna prodaja gramofonov, zvonov in fonografov. Zaloga priprav za točiti pivo. Lastna mehanična delavnica za popraviljanje sivalnih strojev, koles, motokoles itd.

Velika zaloga pripadkov po tovarniških cenah.

TELEFON šte. 1734.

Mejnarodno spedijsko posredovanje

Caro & Jellinek

Trst ul. Romagna št. 2 Trst.
TELEFON št. 1827

Podružnice: Dunaj, Budapešt in Lvov.

Zastopstva na vseh glavnih trgih tu- in inozemstva.

Se priporoča za preskrbljenje seljenj s zaprtimi blazinjenimi vozovi za pohoštvo toli v mestu koli v tu- in inozemstvu.

Pakovanje za prevoz po morju.

Posebno ugodni pogoji za vojaške osebe in državne uradnike.

Posiljatelj vsake vrste po stalni nizki prevoznini.

Proračuni brezplačno.

Priporočam svojo novo **zalogo pohištva** vsake vrste in po nizki ceni **Andrej Gulič**
TRST — ul. Torrente 34 — TRST

„SLAVIJA“ sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt s zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravo do divandne.

Prvo primorsko podjetje za **prevažanje pohištva in spedijsko podjetje**
RUDOLF EXNER - TRST
Telefona št. 247. - Via della Stazione št. 7. - Telefona št. 247
Filijalke v PULI, GORICI, REKI in GRADEŽU.

Prevažanje pohištva na vse kraje tu- in inozemstva v zaprtih patentnih vozovih za pohištvo, dolgih 6 do 8 metrov.

(Pošiljanje predmetov, ki se jemljejo na potovanje in prevažanje blaga na vse pruge.)

Sprejema se tudi pohištvo in druge predmete v shrambo v lastna za to pripravljena suha skladišča.

Edini tržaški zavod za **„VACUM-CLEANER“**.
ČIŠČENJE in SHRANJEVANJE PREPROH
Točna postrežba in nizke cene.

5 kron in več zaslužka na dan!

Iščajo se osebe obeh spolov, ki bi pletle na naših strojih priprosto in hitro delo vse leto doma — Ni treba znati n česar. — Oddaljenost ne škodi nič in blago prodamo mi.

— Družba pletilnih strojev za domače delavce —
Thomas H. Whittick & Co.
PRAGA, Petrákové náměstí 7-156 — TRST, ulica Campanile 13-156.

Stanje hranilnih vlog: nad 20 milijonov kron. Rezervni zaklad: nad 700.000 kron.

Mestna hranilnica Ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ul. 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotova, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopol. in od 3. do 4. ure popol., jih obsejajo po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vloženih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varvancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom ces. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2 % na leto. Z obrestmi vred pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 in pol leta. Ako pa želi dolžnik poplačati dolg z obrestmi vred, na primer v 33 letih, tedaj mora plačevati na leto 6% izposojenega kapitala. Dolžniku je na prosto voljo dano, svoj dolg tudi poprej poplačati.

Posoja se tudi na menice in na vrednostne papirje.

Podpirajte „Dijaško kuhinjo“ v Trstu!

C. VECCHIET
ZLATAR
TRST - Corso šte. 47 - TRST

Bogati izbor zlatanine, srebrnine, dragocenosti in žepnih ur.
Kupuje ali zamenja staro zlato in srebro z novimi predmeti.
Sprejema naročbe in popravlja vsakovrstno zlatenino, srebrnino in žepne ure.
Gene zmerne.

Zaloga

izvozno-marčne (Export-Märzen) in vležane (Lager)

pivo
v sodčkih in v boteljkah, kakor tudi **kvasa**
iz tovarne Bratov Reininghaus Steinfeld pri Gradcu.

Zaloga Mattonijeve Giesshübler vedno sveže kisle vode po zmernih cenah

ANTONU DEJAK junior
TRST
Via degli Artisti šte. 10.

Doge za parkete

hrastove ali jelove prve vrste prodaja pod jamstvom po tovarniški ceni

Zaloga lesa - Miclavez
ulica Fonderia št. 7

Kovaška mehanična delavnica
Izvarna kovin, za od za niklovanje, vzdrževanje, posrebljenje, vokrločinjenje in pocinjenje.

VIKTOR FANO
ulica R. Zovenzoni št. 4
ZALAGA PRVE TRŽAŠKE TVRDE.

Električno vpeljavo izvršuje **Franjo S. Dalsasso**
TRST
ulica S. Spiridione šte. 6.

Največja iznajdba novega stoletja

Samo gld. 2.55 stane ravno kar izumljena nikelj-nasta remost. Zepna ura, znamka System-R SKOPF-Patent, s 36 urnim tekom svetlečim se kazalcem in 3-letnim jamstvom. Ena krasna verižica in 5 predmetov za lisp se doda brezplačno. Ako ne ugraja, se vrne denar. — Pošilja na povzetje ali predplačilo

M. J. HOLZER, zaloga ur in zlatanin.
Krakov, Dietel ul. 73, Sv. Sebastj. ul. 26, Zalagatelj c. kr. državnih uradnikov.
Cenik ur in zlatanin brezplačno in franko. — Iščajo se agenti.

Nad 40-leten vspeh.

Najstarejša medicinska specialiteta naše pokrajine.

PASTIGLIE PRENDINI
(od ogolunjene sladke skorje)

Iznajditelj in izdajatelj P. PRENDINI v TRSTU.

Odlikovane z kolajnami in diplomami na prvih mejnarodnih razstavah.

Počasčene s zaupanjem oddanih zdravnikov ter predpisane kot domače zdravilo pri: grlobolu, kašlju, hripavosti, upadanju glasu, kataru.

Zamorejo jih vživati tudi otroci, nadalje pevci, govorniki ter učitelji, da zadobijo čist in svež glas.

NB. Pazite na nepošteno ponarejanja ter zahtevajte vedno „Pastiglie Prendini“.

V škaticah: v lekarni „Prendini v Trstu“ ter v vseh boljših lekarnah tukaj in v Evropi.

„Slavija“

vzajemna zavarovalna banka v Pragi. — Rezervni fond 31.865.386 80 K, izplačane odškodnine: 82.737.159 57 K.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države s vsakomni slovensko-narodno upravo.

Vsa pogodbenja daje:

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastni bančni hiši v Gospodskih ulicah 12

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkrajše. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Devoljuje v čistega dobička izdatne podpore v narodne in občnkoristne namene.